

'ŽIVA COPRNIJA – ŽIVA ŠTRIGARIJA': KAKO OČUVATI I PROMOVIRATI BAJOSLOVNU BAŠTINU ISTRE I POHORJA U MUZEOLOŠKOM KONTEKSTU

TAMARA NIKOLIĆ ĐERIĆ □ Etnografski muzej Istre – Museo etnografico dell'Istria, Pazin

NIKOLINA RUSAC □ Etnografski muzej Istre – Museo etnografico dell'Istria, Pazin

IM 50, 2019.
POGLEDI, DOGAĐAJI, ISKUSTVA
VIEWS, EXPERIENCES, EVENTS

sl.1. Logo projekta 'Živa coprnija – Živa štrigarija'

sl.2. Knjiga 'Živa štrigarija - izleti putevima narodne predaje'

Projekt *Živa coprnija – Živa štrigarija* temelji se na valorizaciji bajoslovne baštine Bistričkog Pohorja i središnje Istre, a pokrenut je s ciljem očuvanja nematerijalne kulturne baštine koja postoji na tim područjima i obogaćivanja kulturno-turističke ponude na načelu održivosti, što u ovom projektu prije svega razumijeva aktivno uključivanje lokalnih zajednica u promišljanje i provođenje projektnih aktivnosti. Projektom su obuhvaćeni lokaliteti bogate kulturne i prirodne baštine. Vođeni mišlju da svaki lokalitet ima posebnu priču usko vezanu za lokalnu zajednicu, koja pripada nematerijalnoj kulturi, stručnjaci Etnografskog muzeja Istre – Museo etnografico dell'Istria, analizirali su dostupne arhivske materijale i zabilježili priče s terena. Fokus je bio na zemljopisnoj zoni unutar koje se nalaze partneri te je tako na temelju kriterija geografske bliskosti i atraktivnosti dostupnih priča odabrano dvadeset lokaliteta.

U Istri su to Pazin (Pazinska jama), Lindar, Sveti Juraj, Gologorica (kao jedna od triju točaka slavenskog panteona, uz Perunčevac i Sv. Juraj), Gračišće, Pićan, slap Sopot, Tupljak, crkva Sveto more i Katun Lindarski.

Takvi su lokaliteti u Sloveniji Slovenska Bistrica, Bistrički vintgar, Ančnikova gradina, crkva sv. Urha, Trije kralja, Crno jezero, Šmartno na Pohorju, Šetorov mlin i Vražje korito, Veliko Tinje i Kebelj. Navedeni su lokaliteti uključeni u kulturno-turistički proizvod koji se razvija unutar projekta, a vezani su za legende i priče o nadnaravnim bićima ili događajima poput priče o orku, borbi štriga i krsnika, maciću ili Perunu.

Turistička ruta *Putovima žive štrigarije* vodi posjetitelje svih dobi po spomenutih deset mjesta u središnjoj Istri te u razgled deset mjesta na Pohorju. Svaka je lokacija, zajedno s pripadajućom pričom, predstavljena i aplikacijom *Živa štrigarija* na dlanu, koja nudi individualni interaktivni doživljaj prirodnih znamenitosti i kulturne baštine.

Dvadeset priča turističke rute objavljeno je i u knjizi *Živa štrigarija: izleti putevima narodne predaje* na tri jezika: slovenskome, hrvatskome i engleskome. Knjiga sadržava i mnoštvo korisnih informacija o pojedinim mjestima te tako služi i kao turistički vodič. Prikupljene priče literarno je obradio Dušan Šarotar, a ilustrirala ih je Tina Dobrajc. Mitološka bića iz zabilježenih priča zaživjet će i u sklopu festivala *Štrigarija uživo!*, koji će se održati na Pohorju i u Istri, a ponudit će kazališne i lutkarske predstave, kreativne radionice, vođene ture i umjetnička gostovanja. *Živa coprnija – Živa štrigarija* nakon službenog završetka projekta neće utonuti u zaborav; u suradnji s lokalnim obrtnicima, umjetnicima i ponuđačima proizvoda izradit će se originalni suveniri koji će ponijeti duh *Žive štrigarije* u svijet.

Aktivnosti projekta možemo sagledati i u svjetlu muzeološkog konteksta, posebice u smislu razvijenih obrazovnih modula za muzejske i turističke djelatnike te za interpreatore baštine, prosvjetne djelatnike i mlade. Moduli su usredotočeni na načine očuvanja, prenošenja i predstavljanja bajoslovne baštine, a zainteresiranima bi trebali približiti nematerijalnu kulturnu baštinu i potaknuti ih na rad s njom. Tako se modulima moguće koristiti za stvaranje kreativnih sadržaja kao što su interpretativne ture ili lutkarske predstave, a sve radi podizanja svijesti o nematerijalnoj kulturnoj baštini i prijenosa konkretnih lokalnih znanja i vještina. U tom smislu moduli su i svojevrsna potpora muzejskoj pedagogiji, zbog čega projekt ima i snažnu edukativnu ulogu. Usto, projekt je velik doprinos muzeološkom kontekstu i nematerijalnoj kulturnoj baštini i zbog priča i predaja prikupljenih tijekom terenskih istraživanja, u razgovorima s kazivačima. Ti su rezultati istraživanja oplemenili muzejske dokumentacijske fondove, a potencijalno ih možemo sagledati i kao početak neke buduće baze podataka o toj temi.

Projekt je financiran sredstvima programa INTERREG Slovenija – Hrvatska. U njemu sudjeluje šest partnerskih organizacija iz Slovenije i Hrvatske s područja znanosti, turizma, umjetnosti i kulture (glavni su partneri Razvojno-informacijski centar Slovenska Bistrica, izdavačka kuća Beletrina, Znanstveno-istraživački centar Slovenske akade-

sl.3.-5. Ilustracije Tine Dobrajc, knjiga 'Živa štrigarja - izleti putevima narodne predaje'

mije znanosti i umjetnosti, Etnografski muzej Istre – Museo etnografico dell'Istria, Udruga Val kulture i Općina Pićan). U plodnoj međusektorskoj suradnji udružujemo svoje znanje i snage kako bismo stekli jedinstveno, kultivirano i cjelovito turističko iskustvo namijenjeno posjetiteljima svih dobi.

Primljeno: 3. lipnja 2019.

'LIVING MAGIC' OR HOW TO PRESERVE AND PROMOTE THE MYTHICAL HERITAGE OF ISTRIA AND POHORJE IN A MUSEOLOGICAL CONTEXT

The Ethnological Museum of Istria-Museo etnografico dell'Istria, is one of the partners involved in the implementation of the project *Living Magic*, part of the Slovenia-Croatia INTERREG programme. At the core of the programme is the mythical and legendary heritage of central Istria and Pohorje in Slovenia, and the objective is to preserve the intangible culture and enrich the cultural tourism offer. Via field and archival research, twenty locations were identified and chosen, together with the stories and legends connected to them to provide the basis of other activities, and among other things, the locations and stories were incorporated into cultural tourism routes. The contribution to the museological context was made through the development of educational modules as stimulus for work with the intangible culture and through the recording of folk traditions and legends.